

8. HODNOCENÍ STUPNĚ PŘÍROZENOSTI

Stupněm přirozenosti lesních porostů se obecně rozumí rozdíl mezi aktuální a přirozenou strukturou (věkovou, prostorovou a druhovou) lesního porostu, danou mírou jeho ovlivnění lidskými zásahy.

Hodnocení stupně přirozenosti je logickou součástí plánů péče o lesní maloplošná zvláště chráněná území (m-ZCHÚ). Mělo by se jednat o jeden ze základních argumentů pro směřování hospodaření v lesích m-ZCHÚ. Rozsah jednotlivých stupňů přirozenosti by měl proto při definování výše zmíněné odchylky od přirozené dřevinné skladby myšlenkově odrážet i rozdílnost v nezbytné péči o popisované lesní porosty (SCHNEIDER, 2008).

Stupeň přirozenosti lesních porostů by však mohl být i užitečným údajem lesních hospodářských plánů standardního lesního hospodaření. Je však zřejmé, že v tom případě by jeho stupnice musela prioritně zahrnovat stav lesního ekosystému (dřevinná skladba a struktura) a až poté míru lidských zásahů. Z tohoto pohledu se jeví praktické využití metody VYSKOT a kol., 2003, které pracuje se všemi lesními porosty jako lesními ekosystémy, bez ohledu na to, zda jsou či nejsou součástí zvláště chráněného území (ekosystémový přístup). Z provozního hlediska je proto použitelnější, než metodiky primárně postavené na výzkumu pralesovitých porostů (Např. VRŠKA, HORT 2003).

8.1 Principiální rozdíly v pojmání stupně přirozenosti

Pro hodnocení stupně přirozenosti by nemělo být zásadní, zda v něm **byl proveden zásah člověka**, ale zda **vykazuje znaky ovlivnění tímto zásahem** – a to buďto ve struktuře či dynamice vývoje.

Otázka, zda v porostu byl či nebyl proveden lidský zásah, a tudíž ovlivněn jeho stupeň přirozenosti je otázkou principiálně- filozofickou a naprosto správnou. Otázka, zda lesní porost vykazuje znaky ovlivnění tímto zásahem je otázkou ekologickou s jasným praktickým dopadem na strategii péče o chráněné území.

Řada zásahů do porostu v minulosti v něm dnes již nemusí být patrná (resp. aktuální struktura porostu může mít vícero příčin). Jediný způsob, jak takovýto způsob snížení stupně přirozenosti zjistit, je studium veškerých archivních materiálů, ve kterých však nemusí být ani zaznamenán. K neznámým v provádění lidských zásahů dále patří intenzivní výzkum, který může mít na stav lesního porostu rovněž vliv, byť méně patrný.

Zásadní je termín stupeň přirozenosti lesních porostů, nikoliv lesních ekosystémů. V případě stupně přirozenosti lesních ekosystémů v České republice je prakticky všude zřejmá absence jejich významného prvku – velkých predátorů.

Zcela zásadní je proto terénní stanovení stupně přirozenosti lesních porostů. Jeho správnost je pak dána komplexností zjišťování a metodami měření.

Přes výše uvedené je samozřejmě mezi provedeným zásahem a jejich dopadem na lesní porost. Příkladem mohou být měření provedena v porostech Holého kopce (např. CHMELÁŘ 2007, SCHNEIDER a kol. 2008) prokazující i ve strukturně diferencovaných porostech zřetelný nepoměr mezi umělými a přirozenými pařezy (viz tabulka 1) .

Tab. 1 Zastoupení pařezů a jejich původ na jednotlivých trvalých výzkumných plochách. Plocha TVP Holý kopec (HK) - Rynek, Holý kopec (HK) - sever a Ocásek 1ha, plocha TVP Máchova dolina 0,5 ha (SCHNEIDER A KOL 2008).

TVP	HK - sever	HK - Rynek	Máchova dolina	Ocásek
Zastoupení	BK100	BK100	BK100	BK 87, LP 13
Počet ks	40	9	2	15
Původ umělý	72.50%	33.30%	0.00%	33.30%
Původ přirozený	27.50%	66.70%	100.00%	66.70%

Pro stav lesního porostu však nemusí být nutně zásadní způsob vzniku jeho aktuální prostorové, věkové, druhové (a genetické) struktury, jako spíš zastoupení přirozených prvků a fungování vazeb mezi nimi. Proto se jako praktičtější ukazatel pro stanovování zásad péče o lesní (zvláště) chráněná území jeví stupeň ekologické stability, pro jehož klasifikaci bude provedení lidského zásahu zásadním, avšak pouze jedním z řady aspektů. To se týká prakticky všech chráněných území, kde není dlouhodobě uplatňován bezzásahový režim.

Při empirickém srovnání „stupně antropického ovlivnění = stupně ekologické stability“ lesních společenstev vymezených pomocí údajů hospodářské knihy a pomocí terénního mapování na téměř 420 ha lesa byla zjištěna ve 42% případů úplná shoda a v 82% případů shoda v rozpětí ± 1 stupeň použité šestičlenné stupnice přirozenosti porostní skladby (SMEJKAL in MÍCHAL, PETŘÍČEK a kol. 1999 podle MADĚRY 1996).

Různým typům aktuální vegetace (vč. lesních) lze přisoudit určitý stupeň intenzity antropogenní přeměny, ale i určitou relativní hodnotu ekologické stability (SMEJKAL in MÍCHAL, PETŘÍČEK a kol. 1999). S principem akceptování antropických zásahů a hodnocením jejich vlivů na společenstvo pracuje např. Kategorizace odezvy společenstev na antropické ovlivnění ekosystémů na základě srovnání přírodního a aktuálního stavu vegetace (LACINA in LÖW a kol 1995 podle von HORNSTEINA 1958). Např. do kategorie přirozená společenstva patří i šetrně obhospodařované lesní porosty s přirozenou dřevinnou skladbou.

8.2 Aktuální prakticky uplatňovaný postup při hodnocení stupně přirozenosti

Způsob vyhodnocení stupně přirozenosti lesních porostů v rámci plánu péče o zvláště chráněná území je podrobně ošetřen ve vyhlášce č. 60/2008 Sb. o plánech péče a evidenci chráněných území. Vlastní metodický postup a terminologie je uvedena v příloze 2 této vyhlášky. Celá problematika je převzata právě z Vrškových děl (např. VRŠKA, HORT, 2002). Odkazuje se na ně a pracuje s nimi i osnova pro zpracování plánů péče (např. KOLEKTIV 2009).

Podle vyhlášky 60/2008 Sb. je hodnocení přirozenosti lesních porostů podle zásad a postupem uvedenými v příloze č. 2 k této vyhlášce součástí plánů péče o národní parky, národní přírodní rezervace a přírodní rezervace. Výsledky tohoto hodnocení pro jednotlivé lesní porosty se uvedou v písemné podobě jako součást jejich popisu a v podobě grafické jako zákres barevně odlišených stupňů přirozenosti do mapy dílčích ploch, lesní porosty ponechané samovolnému vývoji se v popisu a mapách označí odlišně od ostatních. Způsob označení lesních porostů v mapách je uveden v příloze č. 2 k této vyhlášce.

Příloha č. 2 k vyhlášce č. 60/2008 Sb. - zásady hodnocení přirozenosti lesních porostů

Terminologie

a) stupeň přirozenosti

Stupeň přirozenosti je pro účely hodnocení přirozenosti lesních porostů vyjádřením míry ovlivnění lesního ekosystému člověkem, a to jak přímým lesnickým obhospodařováním tak nepřímo působícími antropickými vlivy. Stupně přirozenosti lesních porostů jsou:

- les původní, nebo-li prales - člověkem téměř neovlivněný les, kde dřevinná skladba i prostorová struktura odpovídají stanovištním poměrům, tzn. potenciální přirozené vegetaci. Za původní les lze označit i porosty, které byly v minulosti ovlivněny člověkem, ovšem zásah neměl vliv na vybočení z přirozené vývojové trajektorie a stopy takového zásahu již dávno nejsou patrné - např. toulavá těžba jednotlivých stromů před více než 100 lety, odvoz odumřelých stromů z okrajů porostu před více než 50 lety apod. Termín prales lze ztotožnit s označením les původní. Tyto porosty jsou v současnosti ponechány samovolnému vývoji.

- les přírodní - les vzniklý přírodními procesy, avšak člověkem v minulosti ovlivňovaný (zejména toulavou těžbou a pastvou, nikoliv sadbou nebo síjí). Jeho dřevinná skladba i prostorová a věková struktura převážně odpovídají stanovištním poměrům, pomístně se mohou odchylovat, např. vlivem samovolného vývoje, který proběhl v pozměněných podmínkách (např. po vyklučení lesa ve středověku a následném dlouhodobém ponechání plochy neřízené sukcesi lesa, území pod dlouhodobým vlivem vyšších stavů zvěře apod.). Tyto porosty jsou v současnosti ponechány samovolnému vývoji.

- les přírodě blízký - les, jehož dřevinná skladba odpovídá převážně poměrům stanovištním, avšak prostorová struktura je jednodušší než v původním lese. Tyto porosty vznikaly pod vlivem člověka a jejich stav mohl být docílen i vědomou činností člověkem. Dlouhodobě docházelo k usměrňování jejich vývoje a stopy tohoto usměrňování jsou dosud patrné (odvoz odumřelého dříví, těžba dříví, výchovné zásahy apod.), v současnosti však v nich záměrné obhospodařování neprobíhá. V současnosti mohou být tyto porosty ponechány samovolnému vývoji anebo v nich probíhají účelové zásahy vedoucí k obnově přirozené dřevinné skladby a Hodnocení stupně přirozenosti lesních porostů na území LS Buchlovice je příkladem zpracování tohoto ukazatele pro běžně obhospodařovaný lesní hospodářský celek. Na území LS Buchlovice byly stanoveny porostní typy pro aktuální a přirozenou dřevinnou skladbu. Na základě jejího porovnání a případné verifikace v terénu byly stanoveny stupně přirozenosti lesních porostů metodou VYSKOT a kol., 2003.prostorové struktury.

- les přirozený - souhrnné označení pro lesní porosty zařazené do stupňů přirozenosti les původní (prales), les přírodní a les přírodě blízký.

- les kulturní - les, jehož dřevinná skladba odpovídá převážně poměrům stanovištním, ale jeho prostorová struktura je srovnatelná nebo jednodušší než v lese přírodě blízkém. Tyto porosty vznikaly a vznikají pod vlivem člověka a jejich stav byl docílen vědomou činností člověka. Jedná se o porosty obhospodařovaného lesa, v kterých jsou prováděny obvyklé hospodářské činnosti jako například pěstební práce, výchova, případně obnova porostů.

- les nepůvodní - les, jehož dřevinná skladba převážně neodpovídá poměrům stanovištním. Tyto porosty vznikaly a vznikají pod vlivem člověka a jejich stav byl docílen činností

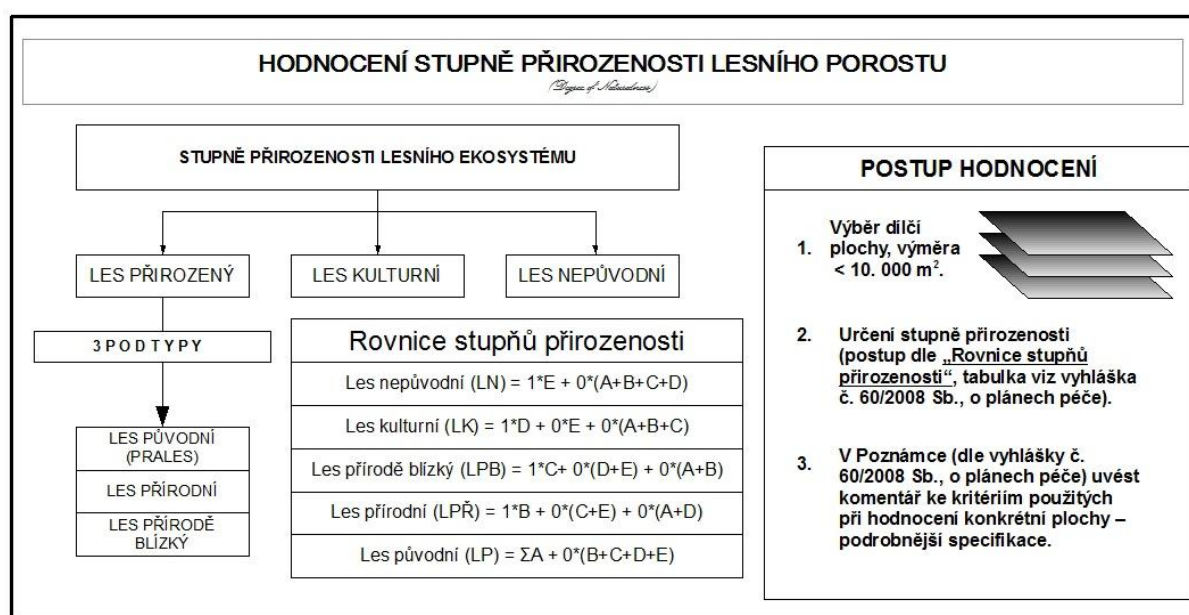
člověka. Jedná se o porosty obhospodařovaného lesa, v kterých jsou prováděny obvyklé hospodářské činnosti jako například pěstební práce, výchova případně obnova porostů.

Postup hodnocení

Vlastní pracovní postup je v příloze 2 vyhl. 60/2008 Sb. řešen dotazníkovými tabulkami s jednotlivými kritérii (např. Nahodilá těžba živých (aktivních) stromů v současnosti bez vzniku holiny, Záměrné výchovné zásahy na méně než 1/4 plochy v minulosti atp.). Podrobně viz tabulka hodnocení přirozenosti lesních porostů v příloze 2 vyhl. 60/2008 Sb. Stupně přirozenosti lesních porostů se pak vymezují následovně:

- je-li zaškrtnuté alespoň jedno políčko ve sloupci E, zaškrtneme v posledním řádku označeném jako „Zařazení do stupně přirozenosti“ políčko ve sloupci „E“, tomuto výsledku odpovídá hodnocení příslušné dílčí plochy jako „les nepůvodní“,
- je-li zaškrtnuté alespoň jedno políčko ve sloupci D a žádné ve sloupci E, zaškrtneme v posledním řádku označeném jako „Zařazení do stupně přirozenosti“ políčko ve sloupci „D“, tomuto výsledku odpovídá hodnocení příslušné dílčí plochy jako „les kulturní“,
- je-li zaškrtnuté alespoň jedno políčko ve sloupci C a žádné ve sloupcích D a E, zaškrtneme v posledním řádku označeném jako „Zařazení do stupně přirozenosti“ políčko ve sloupci „C“, tomuto výsledku odpovídá hodnocení příslušné dílčí plochy jako „les přírodě blízký“,
- je-li zaškrtnuté alespoň jedno políčko ve sloupci B a žádné ve sloupcích C až E, zaškrtneme v posledním řádku označeném jako „Zařazení do stupně přirozenosti“ políčko ve sloupci „B“, tomuto výsledku odpovídá hodnocení příslušné dílčí plochy jako „les přírodní“,
- jsou-li zaškrtnutá pouze políčka ve sloupci A a žádné ve sloupcích B až E, zaškrtneme v posledním řádku označeném jako „Zařazení do stupně přirozenosti“ políčko ve sloupci „A“, tomuto výsledku odpovídá hodnocení příslušné dílčí plochy jako „les původní“.

Na obrázku 1 je tento postup znázorněn schematicky.

Obr: 1 – Schéma postupu hodnocení stupně přirozenosti podle vyhl. 60/2008 Sb.

8.3. Možnost použití stupně přirozenosti lesních porostů pro lesní hospodářské celky

Hodnocení stupně přirozenosti lesních porostů lesního hospodářského celku bylo modelově zpracováno na území LS Buchlovice, za použití metodiky VYSKOT a kol. (2003). V rámci tohoto metodického postupu je stupeň přirozenosti determinačním kriteriem ekologicko-stabilizační funkce.

Dle metody VYSKOT a kol. (2003) určuje stupeň přirozenosti porostního typu do jaké míry je reálná druhová skladba odpovídající stanovištním podmínkám. Se zvyšujícím se stupněm přirozenosti se příznivě modifikuje autoregulační schopnost porostních typů a odolnost před působením stresových faktorů. Stupeň přirozenosti porostního typu se stanovuje vztahem reálné druhové skladby (SPT) ke skladbě přirozené (PPT) dle přírodních podmínek.

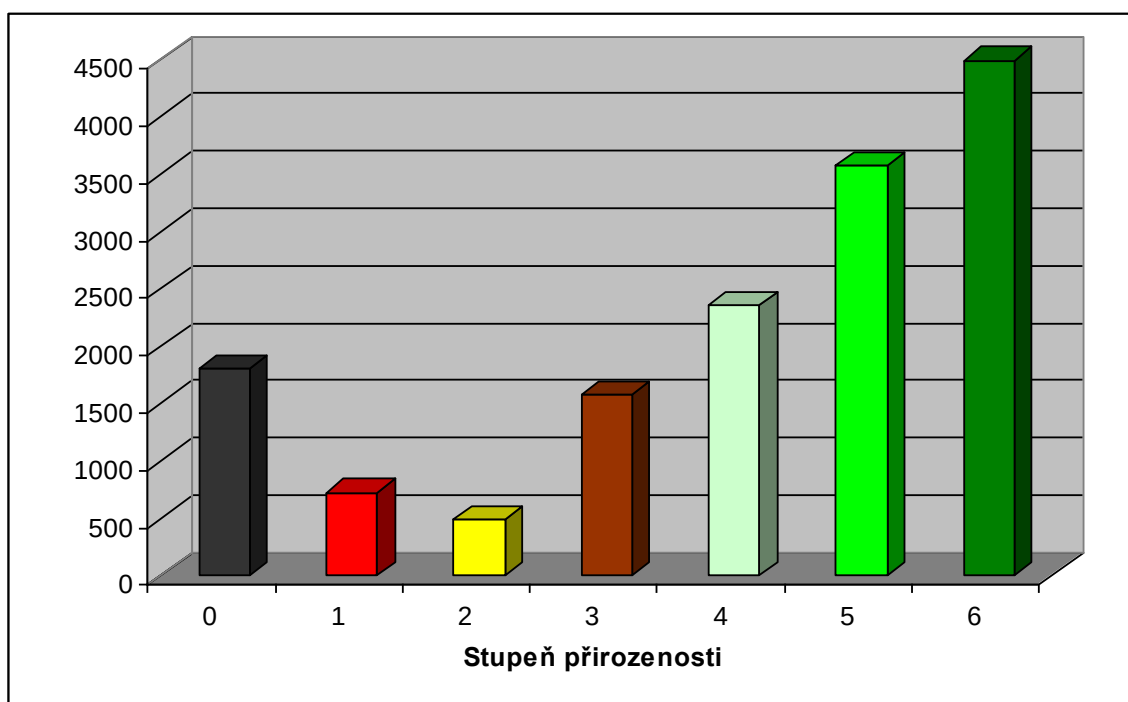
V tabulce 1 je uvedena upravená stupnice přirozenosti porostních typů zpracovaná podle metody VYSKOT a kol. 2003 (Kozumplíková a kol., 2007) .

Tabulka 1 – Upravená stupnice přirozenosti porostních typů dle metody VYSKOT A KOL., 2003

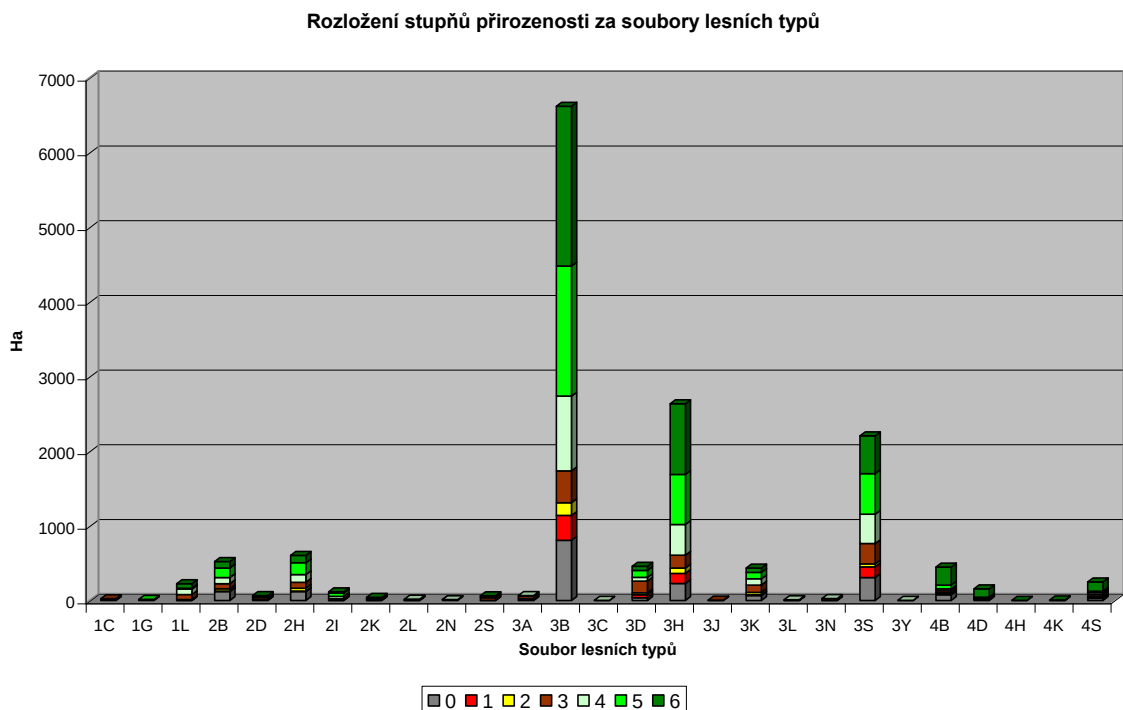
Stupeň přirozenosti	Charakteristiky
0 nevhodný	paraklimax - změna ekotopu (např. akátiny), zastoupení dřevin přirozené skladby < 10%
1 velmi nízký	exoty, zastoupení dřevin přirozené skladby 11 - 30%
2 nízký	A - monokultury ohrožené imisemi a poškozované zvěří, dřeviny geograficky nepůvodní, náhradní porosty destrukčních imisních stádií pásem A,B, geneticky nevhodné porosty, zastoupení dřevin přirozené skladby 11 - 30%. B - monokultury, kulticenózy, nevhodná druhová skladba, zastoupení dřevin přirozené skladby < 50%. Jednoduchá porostní struktura.
3 průměrný	A - - polokulturní les, jednoduchá skladba, zastoupení dřevin přirozené skladby 51 - 70%. Jednoduchá porostní struktura. B - monokultury, kulticenózy, nevhodná druhová skladba, zastoupení dřevin přirozené skladby < 50%. Diverzifikovaná prostorová porostní struktura.
4 vysoký	A - polokulturní les, jednoduchá skladba, zastoupení dřevin přirozené skladby 51 - 70%. Jednoduchá přírodní rozmanitost druhů. Jedno nebo dvou etážové porosty. B - přírodě blízký les druhově a prostorově diferencovaný, zastoupení dřevin přirozené skladby 71 - 90%. Částečně jednoduchá nebo nepřirozeně vytvořená kompozice. Široké plochy porostů s jednoduchou strukturou.
5 velmi vysoký	A - přírodě blízký les druhově a prostorově diferencovaný, zastoupení dřevin přirozené skladby 71 - 90%. Jednoduchá přírodní rozmanitost druhů. Dvou nebo tří etážové porosty. B - přirozená druhová skladba odpovídající přírodním podmínkám, > 90%, avšak monokultury původních dřevin. Široké plochy porostů s jednoduchou strukturou.

Obr. 2. prezentuje celkové zastoupení jednotlivých stupňů přirozenosti lesních porostů. Z grafu je patrné, že na území LS Buchlovice převažují lesní porosty se stupněm přirozenosti 6, tj. s dřevinnou skladbou odpovídající přírodním podmínkám, 5 – přírodě blízké lesy druhově a prostorově diferencované, a 4 – polokulturní lesy se zjednodušenou prostorovou strukturou a většinovým zastoupením dřevin přirozené druhové skladby. Specifikaci za soubory lesních typů, resp. věkové stupně prezentují obrázky 3 a 4. Z obrázku 4 je zjevné snižování podílu lesních porostů se stupněm přirozenosti 0, 1, 2 ve věkovém stupni 1 oproti věkovým stupňům 2 a 3, kde je prakticky největší. Tento trend je dán nynější preferencí přirozené obnovy, resp. ustupováním od prosazování smrku při obnově.

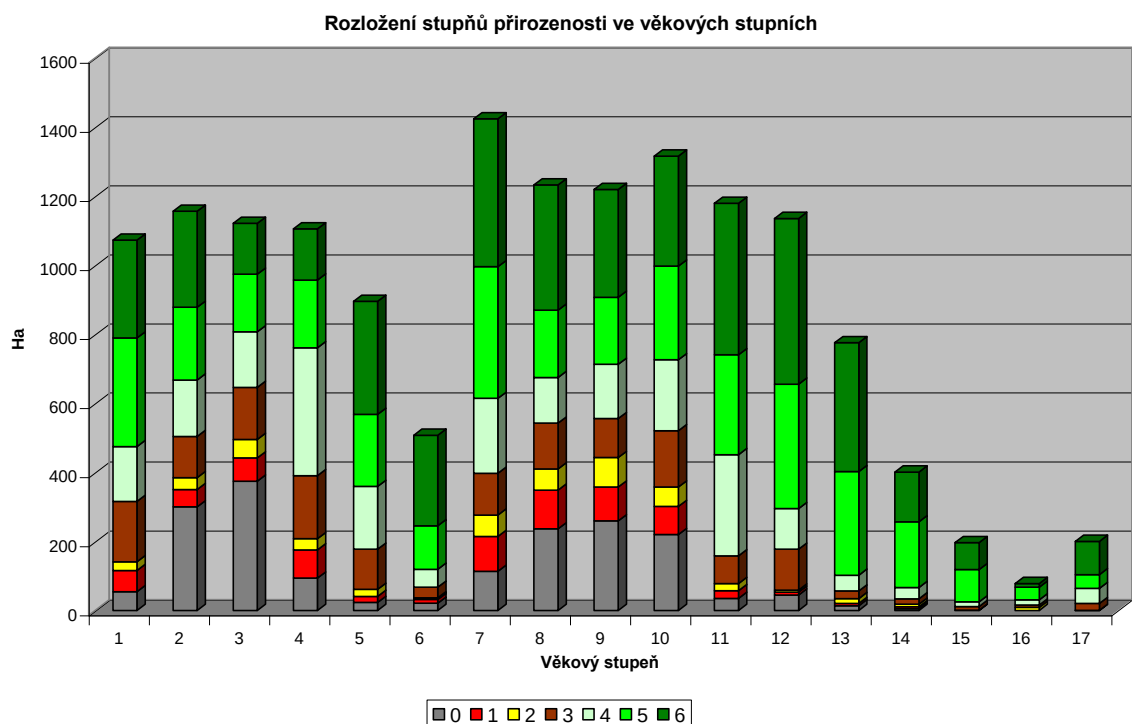
Obr. 3 prezentuje zastoupení stupňů přirozenosti v jednotlivých lesních vegetačních stupních, zastoupených na LS Buchlovice. Se stoupajícími lesními vegetačními stupni vzrůstá i zastoupení lesních porostů s vysokými stupni přirozenosti. Na druhé straně je pozoruhodné minimální zastoupení nízkých stupňů přirozenosti v prvním lesním vegetačním stupni.

Obr.2 – Graf celkové zastoupení stupňů přirozenosti na území LS Buchlovice

Obr. 3 - Graf zastoupení stupňů přirozenosti lesních porostů dle souborů lesních typů. LS Buchlovice

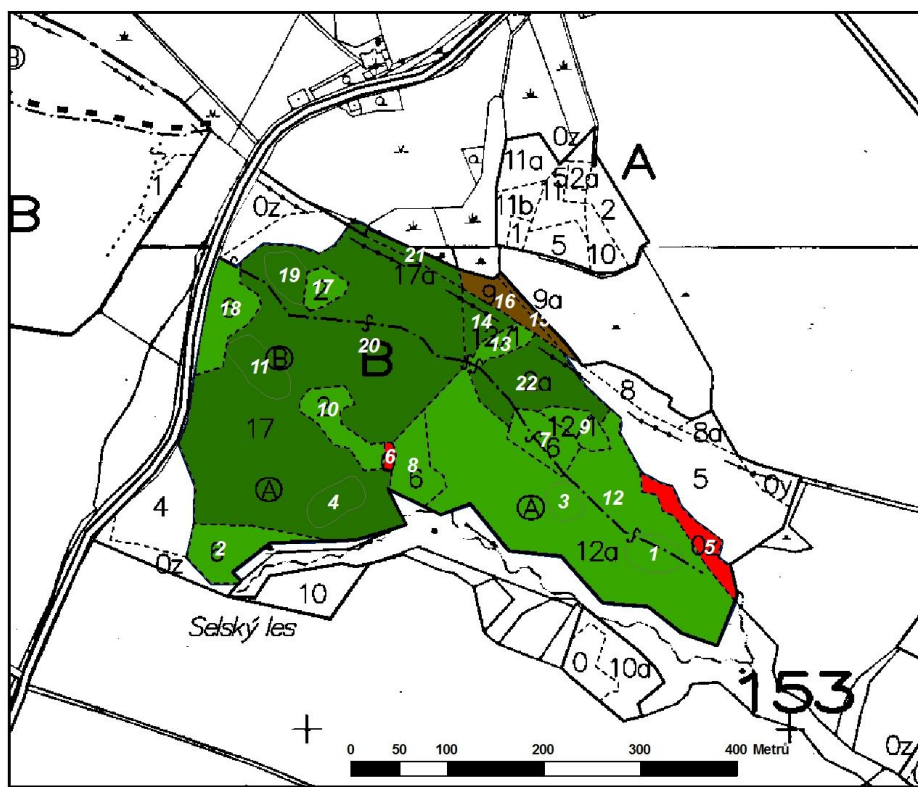
Obr.4 – Zastoupení stupňů přirozenosti ve věkových stupních lesních porostů. LS Buchlovice

Údaje o stupni přirozenosti lesních porostů za lesní hospodářské celky jsou použitelné jako důležité informace o stavu lesů v oblastních plánech rozvoje lesů i v dokumentech územního plánování.

8.4 Příklady vyhodnocení stupně přirozenosti lesních porostů MZCHÚ

Kartogramy na obr. 5 – 9 prezentují příklady odlišností v chápání stupně přirozenosti dle jednotlivých přístupů. Obr 5 a 6 znázorňují situaci v přírodní rezervaci Selský les, kde více méně nahodilé zásahy drobného vlastníka lesů vedly k vytvoření diverzifikované prostorové porostní struktury s přirozenou dřevinnou skladbou i tlejícím dřevem. Porost se tedy vyznačuje vysokou ekologickou stabilitou, dle metodiky AOPK (KOLEKTIV, 1999) je řazen mezi přirozená lesní společenstva, dle metodiky VRŠKA, HORT (2003) mezi lesy přírodě blízké. Obdobný případ představuje přírodní památka Ocásek (obr 7 –96). Fragment starých bučin na hřebeni Chřibů se vyznačuje diverzifikovanou prostorovou i věkovou strukturou, včetně tlejícího dřeva a významných rostlinných i živočišných druhů. V porostu jsou patrné hospodářské zásahy slabé intenzity v minulosti (umělé pařezy). Stupeň přirozenosti dle přílohy vyhl. 60/2008 – lesy přírodě blízké, VYSKOT A KOL. 2003 - hodnotový stupeň 6 – mimořádný, AOPK 1999 – přirozená lesní společenstva.

PR Selský les. Hodnocení stupně přirozenosti dle metodiky AOPK (1999)

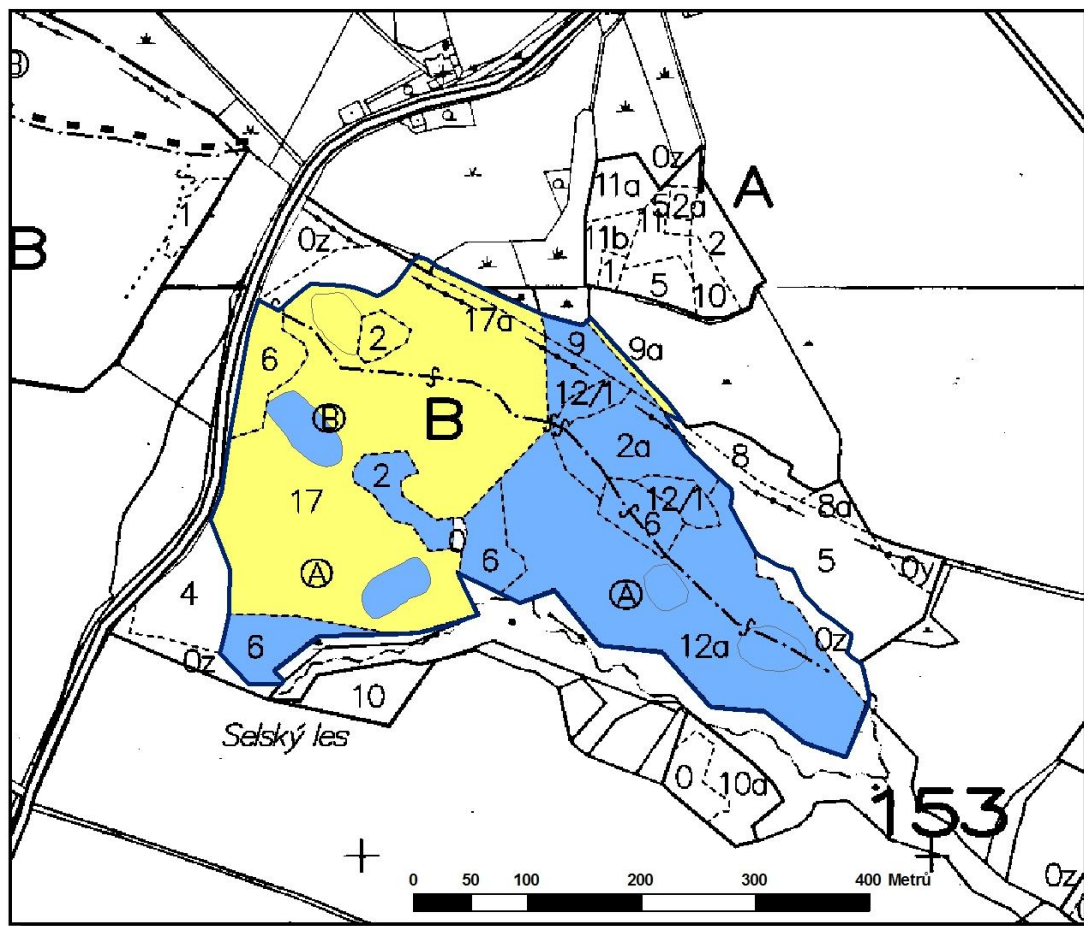
	Přirozená lesní společenstva - porosty s přírodě blízkou druhovou skladbou bez příměsi geograficky nepůvodních dřevin (zastoupení několika málo jedinců lze tolerovat)
	Porosty, kde 50 - 90% dřevin současně druhové skladby odpovídá stanovišti a zastoupení geograficky nepůvodních dřevin je menší než 1%
	Porosty, kde pouze méně než 50% dřevin současně druhové skladby odpovídá stanovišti a zastoupení geograficky nepůvodních dřevin je menší než 10%
	Monokultury nebo jiné porosty, jejichž druhová skladba neodpovídá stanovišti, nebo směs dřevin s podílem 10 - 50% geograficky nepůvodních dřevin
	Porosty se zastoupením geograficky nepůvodních dřevin nad 50%, dále odumírající, rozvrácené nebo silně poškozené porosty dřevin neodpovídající stanovišti

Hranice přírodní rezervace Selský les

Obr: 5 – Hodnocení stupně přirozenosti dle metodiky AOPK (KOLEKTIV 1999) v PR Selský les (SCHNEIDER A KOL., 2009a)

PR Selský les. Stupně přirozenosti lesních porostů dle metodiky MŽP (2004)

Stupně přirozenosti lesních porostů	Druhová skladba dřevin		Přípustné způsoby ovlivnění lesních porostů	Barva v mapě
	přítomnost stanovištně a geograficky nepůvodních dřevin (%)	přítomnost všech hlavních stanovištně a geograficky původních dřevin (%)		
1. Les původní	0-5	+	1. mýtní těžba jednotlivých stromů (toulavá t.) před více než 100 lety; 2. odvoz od umělého dřeva před více než 50 lety; 3. pastva domácích zvířat nebo chov spárkaté zvěře v minulosti, přičemž tyto účinky na dřevnou skladbu, strukturu a texturu dřevinné složky jsou v současnosti zanedbatelné	zelená
2. Les přírodní	0-5	+	1. obnovní (těba, umělá obnova) a výchovné zásahy sledující hospodářské cíle v minulosti na méně než 1/4 plochy (v současnosti ne), mýtní těžba s následnou sekundární sukcesí lesa v minulosti; 2. zásahy sledující cíle ochrany přírody v minulosti (v současnosti ne); 3. odvoz odumřelého dřeva v posled. 50-8 letech (v současnosti ne)	hnědá
3. Les přírodě blízký	0-10	+	1. obnovní (těba, umělá obnova) a výchovné zásahy sledující hospodářské cíle v minulosti na více než 1/4 plochy (v současnosti ne); 2. v současnosti pouze zásahy sledující cíle ochrany přírody (zásahy managementové); 3. nahodilá těžba živých stromů náležejících kalamitními druhy hmyzu a odvoz tohoto dřeva i v současnosti	žlutá
4. Les přírodě vzdálený	0-50	-	-	modrá
5. Les nepůvodní	51-100	-	-	červená
6. Holina	-	-	-	bílá

Legenda

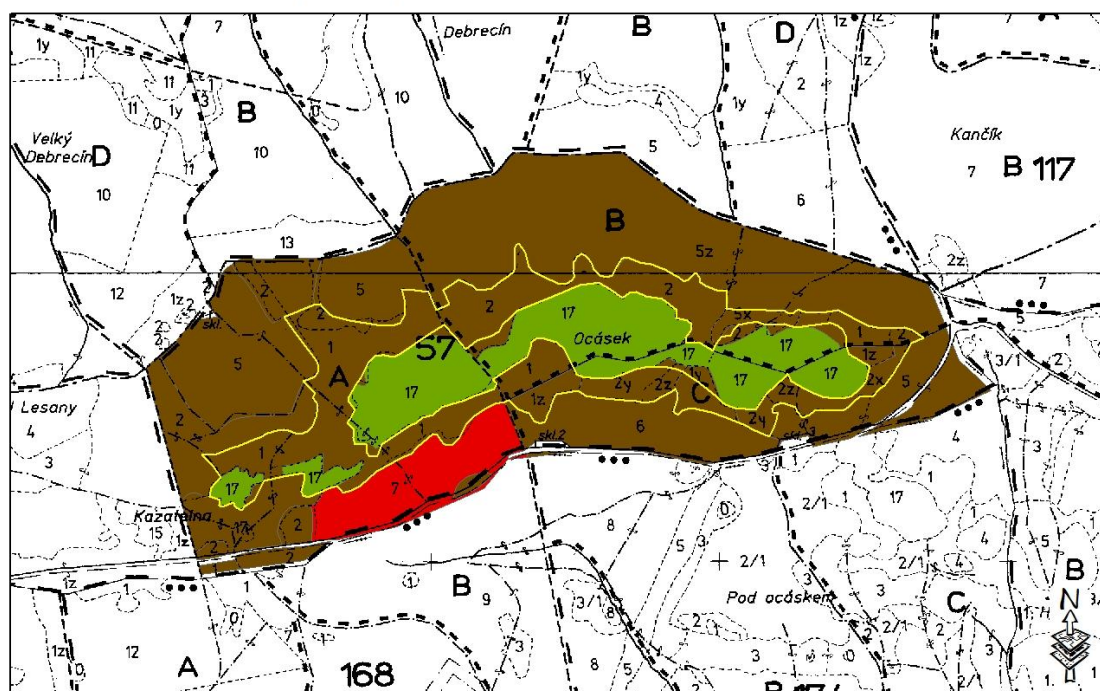
- Hranice přírodní rezervace Selský les
- Stupeň přirozenosti dle metodiky MŽP
- 3 - les přírodě blízký
- 4 - les přírodě vzdálený
- 6 - holina

Výchozí podklad:
Vrška T., Hort L. (2003): Základní kritéria a parametry pro hodnocení "přirozenosti" lesních porostů

Obr: 6 – Hodnocení přirozenosti lesních porostů dle metodiky MŽP (verze 2004) v PR Selský les (SCHNEIDER A KOL., 2009a)

**PP Ocásek - stupně přirozenosti lesních porostů
(dle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 60/2008 Sb.)**

Podkladový rastr: Oblastní plán rozvoje lesů
pro přírodní lesní oblast 36 - Středomoravské Karpaty
na období 2001-2020. ÚHÚL Brandýs n. Labem

0 50 100 200 300 400 metrů

Legenda

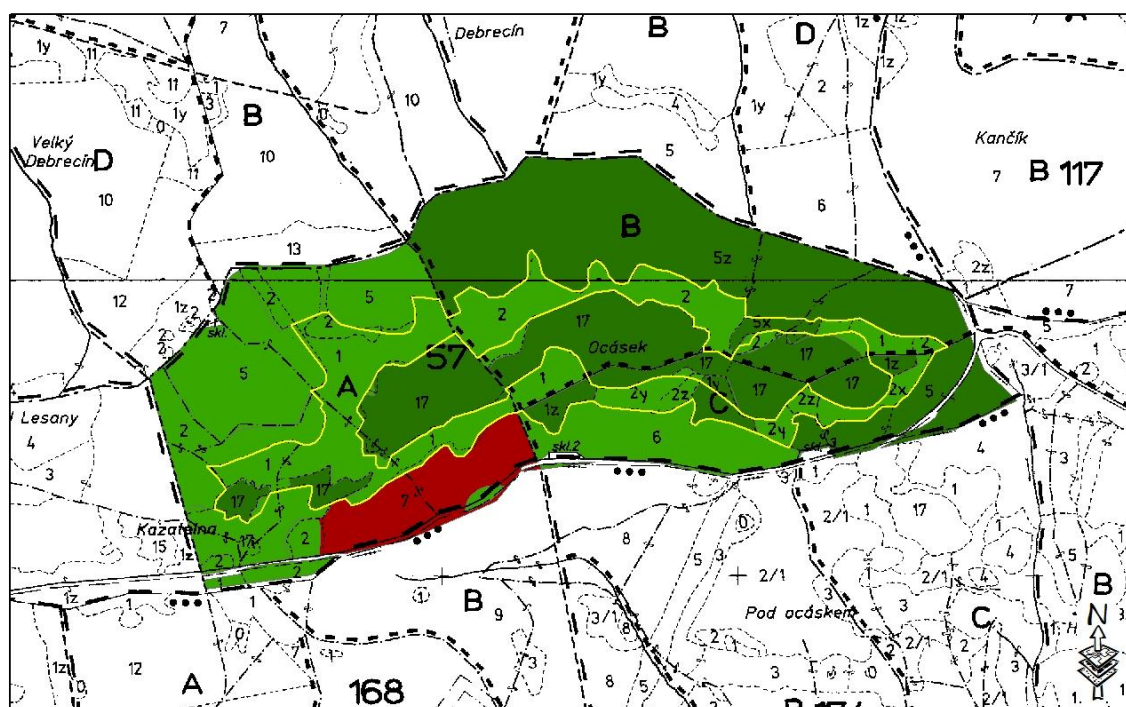
- Hranice přírodní památky Ocásek
- Hranice ochranného pásma

Stupeň přirozenosti lesních porostů

- C - les přírodě blízký
- D - les kulturní
- E - les nepůvodní

Obr: 7 – Hodnocení stupně přirozenosti lesních porostů podle vyhlášky č. 60/2008 Sb., o plánech péče v PP Ocásek (SCHNEIDER A KOL., 2009b)

PP Ocásek - stupně přirozenosti lesních porostů (dle metodiky AOPK, 1999)

Legenda

- Hranice přírodní památky Ocásek
- Hranice ochranného pásma

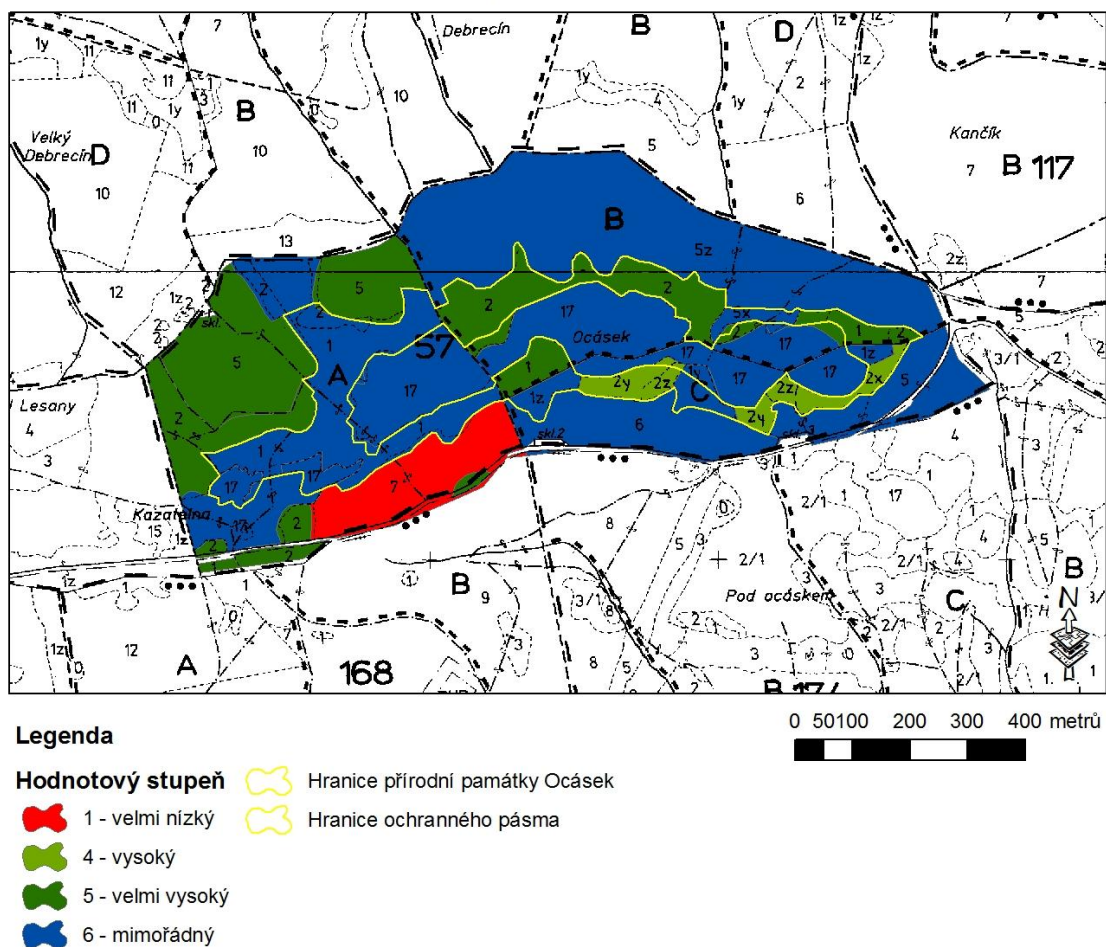
0 50 100 200 300 400 metrů

	Přirozená lesní společenstva - porosty s přírodě blízkou druhovou skladbou bez příměsi geograficky nepůvodních dřevin (zastoupení několika málo jedinců lze tolerovat)
	Porosty, kde 50 - 90% dřevin současné druhové skladby odpovídá stanovišti a zastoupení geograficky nepůvodních dřevin je menší než 1%
	Porosty, kde pouze méně než 50% dřevin současné druhové skladby odpovídá stanovišti a zastoupení geograficky nepůvodních dřevin je menší než 10%
	Monokultury nebo jiné porosty, jejichž druhová skladba neodpovídá stanovišti, nebo směs dřevin s podílem 10 - 50% geograficky nepůvodních dřevin
	Porosty se zastoupením geograficky nepůvodních dřevin nad 50%, dále odumírající, rozvrácené nebo silně poškozené porosty dřevin neodpovídající stanovišti

Podkladový rastr: Oblastní plán rozvoje lesů pro přírodní lesní oblast 36 - Středomoravské Karpaty na období 2001-2020. ÚHÚL Brandýs n. Labem

Obr: 8 – Hodnocení stupně přirozenosti lesních porostů podle metodiky AOPK (KOLEKTIV 1999) v PP Ocásek (SCHNEIDER A KOL., 2009b)

**PP Ocásek - stupně přirozenosti lesních porostů
(dle metodiky Vyskot a kol., 2003)**

Obr: 9 – Hodnocení stupně přirozenosti lesních porostů metodiky VYSKOT a kol. v PP Ocásek (SCHNEIDER A KOL., 2009b)

Obrázky 10 – 14 prezentují aplikaci kritérií stupňů přirozenosti lesních porostů na praktických příkladech. Mimo jiné dokumentují i to, že z fotografií, bez řádné terénní pochůzky a znalosti dostupných materiálů o využívání území nelze stupeň přirozenosti řádně stanovit.

Obr.10 –výrazně diferencovaná, typicky „pralesovitá“ struktura – bez dalších informací předpoklad vysokého stupně přirozenosti – Bělověžský prales Białowiecki park narodowy (foto J. Schneider)

Obr.11 – Přirozená dřevinná skladba, oproti obr 10 zjednodušená věková i prostorová struktura, nižší zastoupení tlejícího dřeva. Fáze dorůstání v Bělověžském pralese. Białowiecki park narodowy. (foto J. Schneider)

Obr.12 – Rozdíle mezi porosty s bezzásahovým režimem(vpravo) a přírodě blízkým způsobem hospodaření (vlevo). Porosty mají obdobnou prostorovou, druhovou i věkovou strukturu. Patrný vliv hospodářských zásahů – absence dřeviny – smrku v levé části snímku. Białowiecki park narodowy. (foto J. Schneider)

Obr.13 – Přírodní rezervace Selský les. Lesní porosty s pravidelným nahodilým jednotlivým výběrem, stanovištně odpovídající dřevinnou skladbou a bohatou strukturou. Stupeň přirozenosti dle přílohy vyhl. 60/2008 – les přírodě blízký, Vyskot a kol. 2003 - hodnotový stupeň 6 – mimořádný, AOPK 1999 – přirozená lesní společenstva (foto J. Schneider)

Obr.14 – Přírodní rezervace Selský les. Lesní porosty s pravidelným nahodilým jednotlivým výběrem, stanovištně odpovídající dřevinnou skladbou a bohatou strukturou. Stupeň přirozenosti dle přílohy vyhl. 60/2008 – les přírodě blízký, Vyskot a kol. 2003 - hodnotový stupeň 6 – mimořádný, AOPK 1999 – přirozená lesní společenstva (foto J. Schneider)

Literatura

CHMELÁŘ, J. (2007): Struktura dřevinného patra v PR Holý kopec. Diplomová práce. ÚOLM LDF MZLU v Brně. 77 str. 2007

KOLEKTIV (1999): Metodika přípravy plánů péče. AOPK ČR. Praha 1999

KOLEKTIV (2009): Osnova pro zpracování plánů péče o národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky a jejich ochranná pásma. Verze 30.1.2009. OZCHP MŽP Praha

KOZUMPLÍKOVÁ, A., SCHNEIDER, J., MIKITA, T., CELER, S., KUPEC, P., VYSKOT, I. (2007) Usage possibility of gis space for ecological damage in consequence of wind calamity evaluation, tanap (november 2004). Folia Oecologica. 2007. sv. 34, č. 2, s. 125--145. ISSN 1336-5266.

LÖW, J a kol.(1995): Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability. Doplněk Brno, 122 s + IX grafických příloh

PETŘÍČEK, V., MÍCHAL, I. et al. (1999): Péče o chráněná území, II. Lesní společenstva, AOPK, Praha. ISBN 80-86064-87-5

SCHNEIDER, J. (2008): Stupeň přirozenosti lesních porostů jako podklad pro péči o lesní MZCHÚ. In Diverzita, dynamika a management lesní vegetace. 1. vyd. ČBS. Praha, str. 23.

SCHNEIDER, J., KUPEC, P., VYSKOT, I. (2008): Funkce lesních ekosystémů na území lesní správy Buchlovice. In Schneider, J., Kupec, P., Rebrošová, K. Chřiby - lesní hospodářství a ochrana přírody a krajiny - výzkum a praxe. MZLU v Brně, s. 7-20. ISBN 978-80-7375-193-7

SCHNEIDER, J. a kol. (2008): Možnosti využití syntézy ekosystémových charakteristik lesních porostů v tvorbě a ochraně krajiny. Odborná zpráva projektu IGA LDF MZLU č. 57/2008.

SCHNEIDER, J., MIKITA, T., KUPEC, P. (2009a): Plán péče pro přírodní rezervaci Selský les na období 2009 - 2018. S-atelier a MZLU v Brně. Brno. 2009

SCHNEIDER, J., REBROŠOVÁ, K., DYMÁK, M., DOUDA, P. (2009b): Plán péče pro přírodní památku Ocásek na období 2009 - 2018. S-atelier a MZLU v Brně. Brno. 2009

VRŠKA, T., HORT, L. (2002): Zásady názvosloví při hodnocení „přirozenosti“ lesních porostů. Sebrané spisy projektu vav 610/6/02 – svazek 2 - AOPK ČR, Brno. 2002. 8 s.

VRŠKA, T., HORT, L. (2003): Základní kriteria a parametry pro hodnocení “přirozenosti” lesních porostů. - AOPK ČR, Brno. 2003. dostupné na www.pralesy.cz

VYSKOT, I. et al. (2003): Quantification and Evaluation of Forest Functions on the Example of the Czech Republic, Ministry of Environment of the Czech Republic, Prague, 2003, 218 pp., ISBN 80-7212-265-7

Vyhláška č. 60/2008 Sb. o plánech péče, označování a evidenci území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a o změně vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, (vyhláška o plánech péče, označování a evidenci chráněných území)